

Tersánszky

MEGHALT AZ ÍRÓ, akinek szinte semmilyen köze nem volt a halálhoz.

Ő maga a halál tagadása volt.

Életműve betűszámra is olyan bőséges, hogy egy kisebb ország egész irodalma kitelnék belőle. Csak Tersánszkyval — már lenne magyar irodalom! De műveinek gazdag és áttekinthetetlen burjánzásában a halálról alig volt közölnivalója. Talán hiányzott belőle az a fontossági tudat, amely a saját elmúlásának gondolatán folyton tépelődni kész.

Szebben és fölényesebben még senki sem csapta bele a kesztyűt a halál vigyori képébe.

Igaz, könnyű volt neki! A már életében is halhatatlannak.

Csak hogy Tersánszky a maga halhatatlanságát se tartotta fontosnak. Az életre figyelt. S nem a jövőtehetetlenül elmúló időre. Annak még a kegyeit — a legnagyobb kegyet: az írói maradványságot — is fűtlyentve háritotta el.

Tersánszky Józsi Jenő most is úgy jelenik meg előttünk, mint a természet nagy öngigazolása. Lám, hiszen ti is kedves gyermekeim vagytok! Nemcsak a fűvek, fák, kövek, madarak. Arra a környörteleen s gyakran szégyenletes pusztításra, amelyet az idő — néhány évtized vagy év is — az emberekben elvégez: ő volt a mentség. Nem a fizikai romlásra gondolunk. Még csak a szellem magától értetődő kopására sem. Tersánszkyban a jellem legszuverénebb része maradt ép és sérületlen. Emberi lényét azért csodáltuk, mert aggastyán korában is volt valami romolhatatlan benne. Aki találkozott vele: mintha a természet egyszerűltt fiával, egy ősi és elemi kedéllyel, magával a közvetlenséggel érintkezett volna. Mindenkit azonnal áteresztett magán. S szinte köze nélkül érzékelhettük őt is. Mi vagyunk a példák, hogy a tapasztalat milyen szorgosan változtatja meg az ember alaptermészetét: hogy mennyi gyanakvást, előítéletet, sanda gyanút halmoz fel benne. Tersánszky mindezekről a hatáskótló ment maradt. Ő fenntartás nélkül vette tudomásul az erényt és a bűnt: a napfényt és a salakot. Hogy aztán egész szervezetével örüljön neki, vagy tiltakozzék ellene, Tersánszky a tények moralistája volt. S nem moralista hithirdető,

Molnár Edit (MTI) felvétele

mindenáron! Úgy járt-kelt az emberek között, mintha semmi célja sem lenne velük. Nem húzta össze a szemét, de ki sem meresztette túlságosan: a távolságtartó figyelem s a tolakodó kíváncsiság egyaránt idegen volt tőle. Észrevétel nélkül vette szemügyre és raktározta el a hőseit. Életművét is úgy ácsolta meg, mintha oda sem figyelne. S a maga gyártotta biciklifék, zeneszerszám, fűtyművészeti produkció, vagy a „rézdomborítások” italboltjának hordói jobban érdekelnek az írásnál. Ezért munkamódszere éppoly „titokzatos” volt, akár a Krúdyé. Ivpapír helyett mintha csak cédulákra, zsebben gyűrődő borítékokra írta volna műveit — s aztán kiszórná őket a szélbe: szedje fel, aki akarja! Prózája több ezer oldalas, nagyszerű rögtönzés. De ez csak a látszat. Tudjuk, hogy mennyi önuralom, sűrű figyelem kell egy kérdőív kitöltésénél komolyabb szellemi teljesítményhez is. Hát még a remekművek sorához!

S még valamit. Még személyesebb hangnemb.

Nem titkolható és nem is titkolandó büszkeséggel mondjuk, hogy Tersánszky Józsi Jenő, amíg keze bírta a tollat, lapunk gyakori munkatársa volt.

Vajda Endre:

BÚCSÚ KAKUK MARCITÓL

*Ahogy ugráló szemedben a fény
kaján darázs jókedvvel röpködött
(fullánkja nem szúrt) és füled mögött
Pán-szél fűtlyent egy nádas erdején,*

*mert ujjaid a dupla sip szerény
tücsök folyosójából víg görög
ünnepet csaltak ki (s magyar rögök
újjongtak tőle) — ó, azt hittem én,*

*hogy sosem halsz meg . . . Tudjuk persze: ez
mind át van mentve — és ezerszeres
fokozással — a művedbe. De csak mi*

*láttuk, ahogy a 9-est vagánymód
röptiben kaptad el, s inas bokádon
feszülve villant a méregzöld zokni.*

Ha az irodalmi rovat gondozója szükségbe került: csak föl kellett tárcsáznia a 157—157-es telefonszámot. S a hulladékaikat ajándékként átnyújtó írónagyságok, előkelőnek álcázott átlag-írók és könyörületre pályázó féltehetségek helyett: kapott egy élő klasszikust. Tersánszky, fején az elnyűhetetlen svájcisapkával, pulóverjén a szijas kulcstartóval, rendszerint maga hozta el kéziratát a szerkesztőségbe; oly igrices, derűs kedvességgel udvarolva körül hölgyeinket s folytatva hatvan éve elkezdett históriáit, mintha csak az utcáról tévedt volna be.

Elete legutolsó kisregényét is a mi lapunk számára írta.

Most pedig ne vegyük tudomásul, hogy meghalt.

Gondoljunk rá szeretettel és irigységgel.

Mert Tersánszky Józsi Jenő a nagyon kevesek közé tartozott, akiket halálukban is irigylünk kell.

(Galsai)